

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËROR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА ИЗВРШЕНА РЕВИЗИЈА НА
ВКУПЕН ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ
СО СПЕЦИФИКАЦИЈА НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПРИХОДИТЕ И
РАСХОДИТЕ ВО ИЗБОРНА КАМПАЊА
И РЕВИЗИЈА НА УСОГЛАСЕНОСТ НА
ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА
ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА
ОПШТИНА ДЕБРЦА**

01 2022 04 15

Скопје, декември 2022 година

СОДРЖИНА

Опис	Страна
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР	1 - 19
Вкупен финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборна кампања	20
Сметководствени политики и образложенија кон финансиските извештај	
- Вовед	21 - 23
- Сметководствени политики	23 - 26
- Образложенија кон финансиските извештаи	26 - 27

Прилози:

Прилог број 1 – Забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен
ревизор

Прилог број 2 – Одговор на забелешки на Нацрт извештајот на
овластениот државен ревизор

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Кратенки користени во извештајот:

РСМ – Република Северна Македонија

Учесник во изборна кампања – Група избирачи Зоран Ногачески кандидат
за градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца

ДИК - Државната изборна комисија

ОИК - Општински изборни комисији

ИК на ГС - Изборни комисији на Град Скопје

ААВМУ – Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

ДКСК-Државна комисија за спречување на корупција

ЕДБ – Единствен даночен број

Финансиски извештај - вкупен финансиски извештај со спецификација на
трошоците за приходите и расходите во изборна кампања

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËTOR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

Број: 13-288/13

Дата: 23.12.2022 година

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

Резиме

Извршивме ревизија на Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања, заедно со ревизија на усогласеност на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца.

За финансискиот извештај на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца се воздржуваме од изразување мислење за вистинитоста и објективноста на финансискиот извештај, а за усогласеноста со законската регулатива, упатства и воспоставени политики изразивме неповолно мислење.

Со ревизијата констатирани се следните состојби:

- учесникот во изборната кампања кај носител на платен промет нема отворено трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања“ и
- не се доставени дел од пропишаните извештаи до надлежните институции.

Ревизијата не дава препорака бидејќи се работи за група на граѓани кои еднократно за оваа изборна кампања го поддржуваат кандидатот.

Во делот на Останати прашања, утврдивме системски слабости за кои е потребно дополнително уредување на Изборниот законик и тоа:

- потреба од преиспитување на член 83 став 2 од Изборниот законик во делот на финансирањето на изборната кампања со средства од редовната сметка на политичката партија, како и допрецизирање на наведениот член во делот на финансирање на изборниот процес од донации од политичка партија, во однос на поединечните и вкупните лимити на средства финансирани/донирани од физички и правни лица;
- доуредување на член 76-д од Изборниот законик со пропишување на мерливи критериуми во делот на обезбедување и распределба на средствата од Буџетот на РСМ наменети за платено политичко рекламирање;

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 1

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

- да се уреди начинот на кој донаторите ќе докажат/потврдат дека не се „поврзани лица„ со радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) при финансирање или давање донации на политичките партии;
- регулирање на одредбите од член 85 од Изборниот законик, во делот на начинот на постапување за случаите кога во Вкупниот финансиски извештај се прикажани вишок на собрани средства на сметката за изборна кампања, како и неплатени обврски;
- пропишување на одредби со кои ќе се уреди дали може коалиција или политичка партија да поддржи независен кандидат - група избирачи и да ги користи доделените средства за платено политичко рекламирање за независниот кандидат - група избирачи, доколку може во кои услови и на кој начин и дали при таквата поддршка истиот има право да ги користи и средствата што му следуваат како независен кандидат;
- пропишување на обврска за доставување на извештај за искористените рекламни паноа и билборди од страна на општините во РСМ и градот Скопје;
- определување надлежен орган за следење и известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали);
- да се дополнат член 76-д став 11 од Изборниот законик и да се предвиди воспоставување на интероперабилен систем за размена и контрола на податоци за активност на банерите во кои ќе бидат вклучени сите засегнати страни;
- уредување на начинот на организирање, плаќање, следење и известување до надлежните органи за интернет претставувањето кое го вршат учесниците во изборната кампања преку социјалните мрежи;
- да се доуредат условите и критериумите кои е потребно да ги исполнат електронските медиуми за да имаат можност да аплицираат за политичко рекламирање во ДИК;
- да се пропишат јасни и прецизни критериуми за распределба на буџетските средства наменети за платено политичко рекламирање на електронските медиуми (интернет портали);
- да се преиспита утврдениот краен рок за уплата на донации, односно потребно е да се утврди донациите да се уплатуваат најдоцна до денот на завршување на изборната кампања;
- доуредување на член 84-б, став 8 од Изборниот законик со кој ќе се даде можност Министерство за финансии со подзаконски акт да го уреди начинот на водење на деловните книги и подготвување на финансиските/финансискиот извештај за изборната кампања почитувајќи ги сите видови/извори на финансирање на изборната кампања кога не секогаш истите предизвикуваат паричен прилив на трансакциската сметка;
- доуредување на Изборниот законик со што во делот на Казни и прекршочни одредби ќе бидат предвидени глоби и за електронските медиуми

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 2

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

(електронските портали) во случај за недоставување на Извештајот за рекламниот простор искористен од секој учесник во изборната кампања и средствата кои се платени и се побаруваат по таа основа;

- одредување на орган за спроведување на обуки поврзани со обврските за финансиско известување, со што ќе се придонесе за подобрување на транспарентноста за навремено информирање на јавноста за финансирањето на изборната кампања;
- номотехничко уредување на Изборниот законик поради тоа што одредени точки на одредени членови немаат следственост и во исто време во самите одредби на одредени членови има погрешно повикување и
- Собранието на РСМ да ја задолжи Законодавно - правната комисија на Собранието на РСМ да утврди пречистен текст на Изборниот законик и истиот термилошки да го усогласи со уставот и со правниот систем.

Надлежните институции потребно е да преземат активности за надминување на утврдените системски слабости.

Од страна на Овластеното лице на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца, доставени се забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор, истите се разгледани и констатирано е дека не се прифаќаат, поради тоа што истите претставуваат образложение за начинот и постапката за поднесување, прием и потврдување на кандидатските листи за локални избори, без да бидат доставени дополнителни докази, а кои образложенија ревизијата ги имаше во предвид во текот на вршењето на ревизијата.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

3

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

1. Вовед

- 1.1. Извршивме ревизија на Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања, заедно со ревизија на усогласеност на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца, кој се состои од финансиски извештај за приходите и расходите за периодот и преглед на значајни политики и објаснувачки белешки кон финансискиот извештај.
- 1.2. Ревизијата на финансискиот извештај од точка 1.1. на овој извештај е извршена согласно член 22 став 1 од Законот за државната ревизија и Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2022 година согласно член 23 од Законот за државната ревизија.
- 1.3. Не е вршена ревизија ниту сме издале извештај за финансискиот извештај за сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца, поради тоа што сметката е отворена за еден изборен процес.
- 1.4. Финансискиот извештај од точка 1.1. на овој извештај е одговорност на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца, застапуван од:

- Зоран Ногачески, овластено лице.

Оваа одговорност вклучува дизајнирање, имплементација и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансискиот извештај којшто е ослободен од материјално погрешни прикажувања, без разлика дали се резултат на измами или грешки; избор и примена на соодветни сметководствени политики, како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Раководството на субјектот е исто така одговорно за осигурување дека активностите, финансиските трансакции и информации, рефлектирани во финансискиот извештај се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

- 1.5. Одговорност на ревизорите е да изразат мислење за финансискиот извештај од точка 1.1., врз основа на извршената ревизија. Оваа одговорност вклучува и изразување мислење за тоа, дали активностите, финансиските трансакции и информации рефлектирани во финансискиот извештај се, во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

4

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Оваа одговорност вклучува извршување на постапки за добивање ревизорски доказ за тоа дали приходите и трошоците на учесникот во изборната кампања се користени за планираните намени утврдени од страна на законодавецот. Таквите постапки вклучуваат и проценка на ризикот од неусогласеност.

Ревизијата е извршена во согласност со Ревизорските стандарди на Врховните ревизорски институции (ISSAI). Овие стандарди налагаат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата со цел да добиеме разумно уверување за тоа дали финансискиот извештај е ослободен од материјално погрешни прикажувања. Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на достатни соодветни ревизорски докази како поткрепа на нашите заклучоци. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризикот од материјална неусогласеност, без разлика дали е резултат на измами или грешки.

При проценка на ризикот, ревизорот ги разгледува внатрешните контроли релевантни за подготвување и објективно презентирање на финансискиот извештај со цел да се дизајнираат ревизорски постапки кои се соодветни во околностите, но не за целите на изразување на мислење за ефективноста на внатрешните контроли на субјектот. Ревизијата исто така вклучува оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствени проценки направени од страна на овластеното лице на учесникот во изборната кампања, како и оценка на севкупното презентирање на финансискиот извештај.

Заради прашањата опишани во точка 3 – Наоди и препораки, ние не бевме во можност да добиеме достатен соодветен ревизорски доказ за да обезбедиме основа за изразување ревизорско мислење.

2. Цели, заснованост и период на вршење на ревизијата

2.1. Цел на ревизијата на финансискиот извештај е да му овозможи на ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали финансискиот извештај земен како целина е ослободен од материјално погрешни прикажувања било поради измама или поради грешка, овозможувајќи му на ревизорот да изрази мислење за тоа дали финансискиот извештај е изготвен, во сите материјални аспекти, во согласност со применливата рамка за финансиско известување и да известува за финансискиот извештај и да комуницира, во согласност со ревизорските наоди.

Цел на ревизијата на усогласеност во врска со ревизијата на финансискиот извештај е ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали активностите, финансиските трансакции и информациите рефлектирани во финансискиот извештај се, во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики и да ја известува законодавната власт и други соодветни тела за наоди и расудувања.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

5

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

- 2.2. Финансискиот извештај кој е предмет на овој извештај е составен според применливата рамка за финансиско известување во РСМ.
- 2.3. Ревизијата од точка 1.1. погоре е планирана и извршена во периодот од 11.04.2022 до 22.04.2022 година, од тим на Државниот завод за ревизија.

3. Наоди и препораки

Прашањата кои ги покрива овој извештај беа дискутирани на завршниот состанок со овластеното лице на учесникот во изборната кампања, одржан на ден 23.09.2022 година.

На ден 14.12.2022 година од страна на Овластеното лице на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца, добиени се забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор. Забелешките се однесуваат на точка 3.1.1. и истите се разгледани и констатирано е дека не се прифаќаат, поради тоа што претставуваат образложение за начинот и постапката за поднесување, прием и потврдување на кандидатските листи за локални избори, без да бидат доставени дополнителни докази, а кои образложенија ревизијата ги имаше во предвид во текот на вршењето на ревизијата.

Констатирани се следните состојби:

3.1. Усогласеност со закони и прописи

- 3.1.1. Учесникот во изборната кампања кај носител на платен промет нема отворено трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања”.

Согласно одредбите на член 71 став 1 од Изборниот законик е уредено дека „ заради прибирање на средства за финансирање на изборната кампања, политичката партија, коалиција, носителот на независна листа од група избирачи, односно лица кои имаат намера да се кандидираат, пред надлежниот орган задолжително обезбедуваат ЕДБ со назнака “за изборна кампања“ и кај носител на платен промет во Република Македонија отвораат трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања“ и истите не може да се користат за друга намена“.

Исто така, со член 71 став 4 од Изборниот законик е уредено дека доколку политичката партија, коалицијата, носителот на независна листа од група избирачи, односно лица кои имаат намера да се кандидираат не обезбедат ЕДБ и не отворат трансакциска сметка во законски утврдениот рок, кандидатската

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 6

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

листа се отфрла со решение на надлежната изборна комисија, односно потврдената листа за кандидати се поништува со решение на надлежната изборна комисија.

Со одредбите на член 67 од Изборниот законик се уредува постапката за утврдување на листа на кандидат и тоа:

- согласно став 1 државната, односно општинската изборна комисија, односно Изборната комисија на градот Скопје има обврска по приемот на листата на кандидат, односно кандидати да утврди дали истата е поднесена во утврдениот рок и составена во согласност со одредбите на овој законик;
- согласно став 2, ако Државната, односно општинската изборна комисија односно Изборната комисија на градот Скопје утврди дека во листата има одделни неправилности, има обврска да го повика овластениот претставник на подносителот на листата, односно првопотпишаниот пратеник на листата на кандидат, да ги отстранат неправилностите во рок од 48 часа од приемот на известувањето на комисијата за неправилностите;
- согласно став 5, ако Државната, односно општинската изборна комисија односно Изборната комисија на градот Скопје утврди дека листата е поднесена во определениот рок и е составена во согласност со одредбите на овој законик, односно констатираните неправилности или пропусти, подносителите на листата ги отстраниле во законски утврдениот рок поднесената листа ќе ја потврди со решение;
- согласно ставот 6, ако Државната, односно општинската изборна комисија односно Изборната комисија на градот Скопје утврди дека листите се поднесени ненавремено, односно констатираните неправилности или пропусти, подносителите на листите не ги отстраниле во горе утврдениот рок, поднесената листа ќе ја отфрли со решение во рок од 24 часа од приемот на листите.

Имајќи ја во предвид горенаведената состојба и законски утврдените надлежности, ревизијата истакнува дека и покрај тоа што подносителот на листа не отворил трансакциска сметка кај носител на платен промет, надлежната изборна комисија има донесено Решение¹ со кое се потврдува листата на кандидат за избор на градоначалник, што не е во согласност со одредбите на член 67 став 1, 2, 5 и 6 и член 71 став 4 од Изборниот законик и се овозможува истиот да учествува во изборниот процес.

¹Решение со кое се потврдува Листата на кандидат за избор на градоначалник на Општина Дебрца од “Група Избирачи Зоран Ногачески” број 11-75/1 од 12.09.2021 година

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 7

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

3.1.2. Во Изборниот законик утврдени се роковите во кои учесникот во изборната кампања е должен да поднесе 2 (два) извештаи со спецификација за трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборната кампања од денот на нејзиното отворање до завршувањето на изборниот круг и од денот по завршување на првиот круг на гласање до завршување на вториот круг на гласање, вкупен финансиски извештај за приходите и расходите на изборната кампања, како и роковите за поднесување на 3 (три) извештаи со образец за примени донации на трансакциска сметка за финансирање на изборната кампања. Учесникот во изборната кампања, извештаите треба да ги достави до ДИК, ДЗР и ДКСК, кои се должни да ги објават на своите веб страници, а вкупниот финансиски извештај и до Собранието на РСМ и Советот на општината.

Со увид во доставената и расположлива документација ревизијата го констатира следново:

- не се изготвени и не се доставени до ДКСК и ДИК Извештајот со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања од денот на нејзиното отворање до завршувањето на првиот изборен круг и Извештајот со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциска сметка за изборна кампања од денот по завршување на првиот круг на гласање до завршување на вториот круг на гласање што не е во согласност со член 84-б став 1 и став 7 од Изборниот законик;
- не е изготвен и не е доставен до ДИК и ДКСК Извештајот со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања (на единаесеттиот ден од денот на изборната кампања), што не е во согласност со член 84-б став 2 и став 7 од Изборниот законик;
- не е изготвен и не е доставен до ДЗР, ДКСК и ДИК, Извештајот со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања еден ден пред одржување на вториот круг што не е во согласност со член 84-б став 4 и став 7 од Изборниот законик.
- не е изготвен и не е доставен до ДКСК и ДИК Извештајот со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања еден ден по завршување на изборната кампања на првиот круг на гласање што не е во согласност со член 84-б став 3 од Изборниот законик и
- вкупниот финансиски извештај за изборната кампања не е доставен до Собрание на РСМ што не е во согласност со член 85 став 3 од Изборниот законик.

Наведените состојби влијаат на уредно, навремено, транспарентно и реално известување за приходите и расходите на трансакциската сметка на учесникот во изборната кампања.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

8

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Имајќи ја во предвид состојбата истакната во точка 3.1.1. од овој извештај, а која се однесува на тоа дека учесникот во изборната кампања нема отворено трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања“, напоменуваме дека со извршениот увид во поткрепувачката документација поврзана со трошоците за потребите на изборната кампања, утврдивме дека изборната кампања се финансира од приходи по основ на донација во ствари од физички и правни лица во вкупен износ од 229 илјади денари кои се прикажани во финансискиот извештај за изборната кампања.

Ревизијата не дава препорака бидејќи се работи за група на граѓани кои само за оваа изборна кампања го поддржуваат кандидатот.

Основ за изразување на мислење

Вкупен ефект од изнесените наод, кој е основ за изразување мислење, во точката 3.1. е тоа дека учесникот во изборната кампања кај носител на платен промет нема отворено трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања“ и не се доставени дел од пропишаните извештаи до надлежните институции, чие влијание се одрази врз даденото мислење од страна на ревизијата.

4. Ревизорско мислење

Мислење за финансиски извештај

Според наше мислење, поради значењето на прашањата изнесени во точката 3.1. ние не бевме во можност да добиеме достатни соодветни ревизорски докази за да обезбедиме основа за нашето ревизорско мислење. Согласно на тоа, ние не изразуваме мислење за финансискиот извештај на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца.

Мислење за усогласеност со закони и прописи

Според наше мислење, поради значењето на прашањата изнесени во точката 3.1., активностите, финансиските трансакции и информации, рефлектирани во финансискиот извештај на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца не се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

9

5. Останати прашања

Финансирање на изборната кампања

5.1. Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во 2020 година², во член 83 став 2 уредено е дека изборната кампања може да се финансира, меѓу другите извори и од средства од редовната сметка на политичката партија. Имајќи ја предвид оваа одредба, укажуваме дека дадена е законска можност, средствата добиени од Буџетот на РСМ за финансирање на редовното работење на политичките партии да се прелеваат како финансиски средства со кои ќе се покриваат трошоци на учесниците во изборните кампањи, што ќе доведе до финансирање на изборната кампања со средства од Буџетот на РСМ во повисок износ од утврдениот во Буџетот на РСМ за секој поединечен изборен процес.

Имајќи го во предвид наведеното ревизијата смета дека потребно е да се преиспита член 83 став 2 од Изборниот законик во делот на финансирање на изборната кампања со средства од редовната сметка на политичката партија.

Исто така укажуваме дека уредувањето на изворите на финансирање на изборната кампања не даваат јасно разграничување од причина што средствата од членарина и средствата од донации на политичка партија исто така се средства од редовната сметка на политичката партија.

Имено, согласно член 13 од Законот за финансирање на политичките партии, донациите претставуваат приватни извори на финансирање на политичките партии, додека во член 16 од наведениот закон е уреден износот на поединечната донација и тоа:

- физички лица до висина од 30 просечни нето плати во Републиката и
- правни лица во висина од 60 просечни плати во Републиката,

исплатени во претходниот месец и објавени од Државниот завод за статистика, кој износ не смее да биде кумулиран повеќе од еднаш годишно.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 16.02.2020 година, во член 83 став 2 уредено е дека изборната кампања може да се финансира и од:

- донации на политичка партија,
- физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност и
- правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност.

Ревизијата укажува дека во услови на дадена законска можност за финансирање на изборната сметка со донации на политичката партија

² „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/20

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

потребно е допрецизирање на член 83 од Изборниот законик, во делот на финансирање на изборниот процес од донации од политичка партија, во однос на поединечните и вкупните лимити на средства.

5.2. Со донесување на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 15.09.2021 година („Службен весник на Република Северна Македонија број 215/21“) се изврши измена на член 76-д став 5 со која се утврди висината на вкупните средствата кои ќе се обезбедуваат од Буџетот на РСМ за платеното политичко рекламирање и нивната распределба по одделните учесници во изборната кампања, *кои не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија, а за локални избори дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач на територијата на општината каде се одржува втор круг на гласање и за претседателски избори доколку има втор круг дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија.*

Во однос на критериумите кои ќе се применуваат при распределба на овие средства по одделните учесници во изборната кампања, утврдена е распределба на вкупните средства по претходен писмен договор на следниов начин:

- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
- најмногу 7% од средствата може да искористат политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и
- најмногу 3% од средствата може да искористат политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати.

Ревизијата смета дека потребно е да се доуреди член 76-д став 5 и тоа во делот на:

- распределбата на вкупните средства за платено политичко рекламирање според принципот 45%, 45%, 7% и 3% не обезбедува објективни критериуми за распределба на јавните средства, давајќи значителна предност на најголемите парламентарни партии, притоа ограничувајќи ги можностите на останатите партии и независните кандидати да ги претстават своите програми на радиодифузерите, електронските и печатените медиуми;

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 11

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

- одредбата за склучување на претходен писмен договор помеѓу учесниците во изборната кампања создава можност распределбата на средствата за платено политичко рекламирање да се врши на различен начин и % помеѓу политичките партии во позиција/опозиција,/политичките партии во Собранието на РСМ кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група/политичките партии кои не се застапени во Собранието или кандидати, без притоа да постои јасно утврдени мерливи критериуми за распределба на овие средства и
- во пропишаниот начин на утврдување на вкупните средства за локалните избори, кои не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на РСМ, а за локални избори **дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач на територијата на општината каде се одржува втор круг на гласање**, отсуствува утврдување на јасни критериуми дали дополнителни средства за втор круг од локалните избори ќе се обезбедат од вкупно запишани избирачи на територијата на општините во кои се одржува втор круг на гласање, независно од тоа дали учесниците во изборниот процес настапуваат со свои кандидати во општините каде се одржува втор круг на гласање.

Имајќи го во предвид наведеното, потребно е надлежните органи да преземат активности за доуредување на одредбите на член 76-д од Изборниот законик во делот на обезбедување и распределба на средствата од Буџетот на РСМ наменети за платено политичко рекламирање.

5.3. Во член 75 став 5 од Изборниот законик е пропишано дека *„радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите), како и нивните поврзани лица не смеат на било каков начин да финансираат или да даваат донации на политичките партии“*. Како поврзани лица се сметаат лицата дефинирани во членот 36 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Дефинираниот опфат на поврзани лица го отежнува нивното препознавање во случај кога истите ќе се јават како донатори во изборна кампања.

Поради наведеното ревизијата смета дека е потребно во Изборниот законик да се уреди начинот на кој донаторите ќе докажат/потврдат дека не се „поврзани лица“, со радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) при финансирање или давање донации на политичките партии.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 12

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

5.4. Во член 85 став 5 од Изборниот законик уреден е начинот на постапување на група избирачи како учесници во изборна кампања, во случаи кога постои вишок на собрани средства на сметката за изборна кампања, за кои е предвидено да се подарат во добротворни цели.

Ревизијата смета дека постои потреба од законско регулирање на одредбите од член 85 од Изборниот законик, во делот на начинот на постапување за случаите кога во Вкупниот финансиски извештај се прикажани:

- вишок на собрани средства, кога како учесник во изборната кампања не се јавува само група на избирачи, туку и политичка партија или коалиција, со што ќе се обезбеди еднакво постапување за сите учесници во изборната кампања дефинирани во член 2 став 1 точка 14 од Изборниот законик и
- неплатени обврски, во насока на пропишување на одредба со која ќе се уреди дека учесникот во изборната кампања може да преземе обврски само во рамки на обезбедените средства, имајќи го притоа во предвид член 71, став 10 од Изборниот законик, во кој е уредено дека сите трошоци за кампањата исклучиво ќе се покријат од средствата на сметката за изборна кампања.

5.5. За Изборот за членови на советите на општините и советот на Градот Скопје и за градоначалници на општините и градоначалник на Градот Скопје 2021 година, Советот на АААВМУ со цел обезбедување прецизни правила за дозволеното времетраење на платеното политичко рекламирање на реален час емитувана програма има донесено Упатство³ со кое е уредено дека *„подносителите на листи кои јавно декларираат поддршка на кандидати од група избирачи за општините и Градот Скопје, а во кои немаат свои кандидати, можат дел од своето закупено време за платено политичко рекламирање да користат за рекламирање на овие кандидати, притоа јасно означувајќи дека тие се нарачателите на рекламирањето, а не кандидатите кои ги поддржуваат“*.

Со извршената анализа на одредбите од Изборниот законик ревизијата констатира дека со истиот не е пропишана обврска за донесување на наведеното упатство од страна на АААВМУ, а со тоа и уредување на работи поврзани со изборните активности надвор од законот.

Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата смета дека е потребно да се преземат мерки за доуредување на Изборниот законик и тоа во делот дали може коалиција или политичка партија да поддржи независен кандидат - група избирачи и да ги користи доделените средства за платено политичко рекламирање за независниот кандидат - група избирачи, доколку може во кои услови и на кој начин и дали при таквата поддршка истиот има право да ги користи и средствата што му следуваат како независен кандидат.

³ Упатство за платено политичко рекламирање за локалните избори за 2021
број 01-3487/1 од 24.09.2021

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Исто така потребно е во Изборниот законик да се утврдат одредби со кои јасно ќе се определат дали и за кои надлежности АААВМУ има право да донесува подзаконски акти кои се однесуваат на регулирањето на изборниот процес вклучително и платеното политичко рекламирање притоа имајќи предвид дека со подзаконски акти не може да се доделуваат права и/или да се наметнуваат обврски кои не се предвидени со закон.

Рекламни паноа и билборди

5.6. Во Конечните извештаи за извршените ревизии на Вкупниот финансиски извештај за приходите и расходите на сметките на учесниците во изборната кампања во минати години, овластениот државен ревизор ја истакна состојбата со закупот на рекламни паноа и билборди, како платено политичко рекламирање на учесниците во изборната кампања и потребата за изготвување и доставување на извештаи за искористените рекламни паноа и билборди и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, од страна на правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди, општините во Републиката и градот Скопје.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во февруари 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/2020) извршено е дополнување на член 78-а, став 8, каде е уредено дека правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди се должни да поднесат извештај за доделените локации за секој учесник во изборната кампања, средствата кои се побаруваат од секој учесник како и средствата кои се наплатени, но не е пропишана наведената обврска и за општините во РСМ и градот Скопје да изготват и достават извештај за искористените рекламни паноа и билборди и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, поради што отежнато е потврдувањето на исплатените средства за закуп на рекламни паноа и билборди.

За надминување на утврдената состојба односно за зголемување на транспарентноста на вкупното и поединечното политичко рекламирање на учесниците во изборната кампања, потребно е надлежните органи да преземат активности за доуредување на одредбите од Изборниот законик во делот на пропишување на обврската за доставување на извештај за искористените рекламни паноа и билборди од страна на општините во РСМ и градот Скопје.

Следење на медиумско претставување на учесниците во изборна кампања на електронските медиуми (интернет портали)

5.7. Со измените и дополнувањата на Изборниот законик од 30.07.2018 година извршено е менување на член 76-в со кој за електронските медиуми (интернет портали) наместо Агенцијата, ДИК добива надлежности во делот на следење и

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 14

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали), како и покренување на прекршочни постапки против истите во случај на непостапување по законикот.

Со измените и дополнувањата на Изборниот законик од февруари 2019 година и февруари 2020 година, сите горенаведени активности кои треба да ги спроведува ДИК во однос на надзорот на интернет порталите се бришат, без определување на институција надлежна за следење и надзор на изборното медиумско претставување преку интернет порталите.

Истакнуваме дека останата е законската обврска електронски медиуми (интернет портали) да се регистрираат во Регистарот на електронски медиуми (интернет портали) кои обезбедуваат платено политичко рекламирање за учесниците во изборната кампања, кој го води ДИК, да доставуваат ценовници и Извештај за рекламниот простор искористен од секој од учесниците во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа.

Наведената состојба упатува на потреба во Изборниот законик да се определи надлежен орган за следење и известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали).

5.8. Согласно одредбите на член 76-д став 11 од Изборниот законик, уредено е дека за закуп на рекламен простор на електронски медиуми потребно е доказ за застапеност на банерот на електронскиот медиум односно примерок (принт скрин) од објавениот банер со јасно видлив и читлив датум, како и писмени изјави за реализирани импресии за секој ден од периодот за кој е закупен рекламниот простор на електронскиот медиум.

Истакнуваме дека со приложување на примерок (принт скрин) од секој објавен банер и писмените изјави за реализирани импресии не се обезбедува доволен и веродостоен доказ за реално потврдување на периодот на рекламирање и количината на реализирани импресии во дадениот период, имајќи ја во предвид можноста електронските медиуми (порталите) самостојно да го менуваат датумот на објава на банерите (фиксни и импресии). Исто така, прилог писмените изјави за реализирани импресии за секој ден од периодот за кој е закупен рекламниот простор на електронскиот медиум (интернет портал) не претставуваат сигурен доказ со кои би се потврдил бројот на реализирани импресии во услови кога не е уредена законска обврска за користење на софтвер кој ќе има техничка можност за собирање на метрички и статистички податоци за активност на банерите.

Имајќи го во предвид наведеното ревизијата смета дека е потребно да се дополнат одредбите од Изборниот законик и да се определи надлежна институција за воспоставување на интероперабилен систем за размена и контрола на податоци за активност на банерите во кои ќе бидат вклучени сите засегнати страни.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 15

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

5.9. Во член 69-а од Изборниот законик е уредено дека за изборна кампања се смета јавно собирање и други јавни настани организирани од страна на учесникот во изборната кампања, јавно истакнување на плакати, видео презентации на јавни места, изборно медиумско и интернет претставување, дистрибуирање на печатени материјали и јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми.

Истакнуваме дека за интернет претставувањето кое учесниците во изборната кампања го вршат преку социјалните мрежи не е уреден начинот на организирање, плаќање, следење и известување до надлежните органи за овој вид на изборно претставување.

5.10. Електронските медиуми (интернет портали) согласно Изборниот законик се форма на платено политичко рекламирање кои овозможуваат директен пристап на учесниците во изборната кампања до избирачите, преку кои за паричен надоместок од Буџетот на РСМ се промовираат изборните програми, ставови и кандидати.

Согласно одредбите на наведениот закон, вкупната сума⁴ која еден учесник може да ја потроши за медиумско претставување на сите електронски медиуми печатени медиуми, не може да опфаќа повеќе од 25% од распределените финансиските средства за платено политичко рекламирање.

Ревизијата истакнува дека во Република Северна Македонија не постои законско решение со кое се пропишуваат основните начела и услови што треба да бидат исполнети од страна на интернет порталите за вршење на дејноста.

Исто така со одредбите на Изборниот законик не се утврдени критериуми и услови за квалификација на статусот на интернет медиумите да вршат рекламирање (период на работење како правно лице, сопственичка структура или формат на медиум).

Имајќи во предвид дека интернет порталите претставуваат доминантна форма за рекламирање на учесниците во изборната кампања, како и дека за истите се алоцираат значителен износ на државни средства, ревизијата смета дека е потребно во Изборниот законик да се доуредат условите и критериумите кои е потребно да ги исполнат електронските медиуми за да имаат можност да користат средства за политичко рекламирање од Буџетот на РСМ.

5.11. Со член 76-д, точка 6 од Изборниот законик уредено е дека сумата која може да се исплати на еден електронски медиум (интернет портал) и печатени медиуми од еден учесник во изборниот процес, не може да биде поголема од 15.000 (петнаесет) илјади евра во денарска противвредност без вклучен ДДВ.

⁴ За изборната кампања Локални избори 2021 година, од средствата од Буџетот на РСМ исплатени се средства во вкупен износ од 57.516 илјади денари, што претставува 25% од вкупно распределените средства од буџетот – Извор - ДКСК

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Ревизијата укажува дека со ваквото законско решение се овозможува едно правно лице со повеќе интернет портали да добие онолку максимални суми колку што има портали.

Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата е на мислење дека е потребно законски да се пропишат јасни и прецизни критериуми за распределба на буџетските средства наменети за платено политичко рекламирање на електронските медиуми (интернет портали).

Рок за уплата на донации

5.12. Во Конечните извештаи за извршените ревизии на Вкупниот финансиски извештај за приходите и расходите на сметките на учесниците во изборната кампања во минати години, овластениот државен ревизор ја истакнуваше потребата од преиспитување на крајниот рок за уплата на донации за финансирање на изборната кампања кој согласно член 71 став 6 од Изборниот законик е предвиден до денот на затворање на трансакциската сметка.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 16.09.2021 година, во член 14 извршена е измена на член 71 став 11 од Изборниот законик со што се менува рокот за затворање на трансакциската сметка односно истиот е определен на 45 дена наместо претходно утврдените 60 дена.

Истакнуваме дека и покрај намалувањето на рокот на затворање на трансакциската сметка и понатаму оставена е можноста за уплата на донации и по објавување на конечността на резултатите од изборната кампања.

Исто така Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања, кој учесникот во изборната кампања е должен согласно член 84-б став 3 од Изборниот законик да го достави до надлежните институции еден ден по завршување на изборната кампања, не ги содржи сите уплатените донации односно донациите за период од 45 дена и тоа од денот на објавувањето на конечните резултати до денот на затварање на сметката.

Имајќи ги предвид наведените состојбите ревизијата смета дека во Изборниот законик потребно е да се преиспита вака утврдениот краен рок за уплата на донации односно потребно е да се утврди донациите да се уплатуваат најдоцна до денот на завршување на изборната кампања.

Финансиски извештаи

5.13. Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во февруари 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/2020) извршено е дополнување на член 84-б со став 8, каде е уредено дека, *Финансиските извештаи на учесникот во изборната кампања*

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 17

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

е должен да ги изготви според одредбите на Законот за сметководството за непрофитните организации,.....

Истакнуваме дека во член 17 од Законот за сметководството за непрофитните организации е уредено дека непрофитните организации се должни да состават основни финансиски извештаи и тоа: биланс на состојбата, биланс на приходи и расходи и белешки кон финансиските извештаи.

Имајќи предвид дека во член 85 став 1 од Изборниот законик е уредено дека „Учесникот во изборната кампања е должен да поднесе Вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања,, ревизија смета дека потребно е да се изврши доуредување на член 84-б, став 8 од Изборниот законик со кој ќе се даде можност Министерството за финансии со подзаконски акт да го уреди начинот на водење на деловните книги и подготвување на финансиските / финансискиот извештај за изборната кампања почитувајќи ги сите видови / извори на финансирање на изборната кампања кога не секогаш истите предизвикуваат паричен прилив на трансакциската сметка.

Исто така во однос на именувањето на финансискиот извештај „Вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања,, потребно е во називот да се усогласи терминот „трошоци“ со Законот за сметководството на непрофитните организации.

Казни и прекршочни одредби

5.14. Во член 189-а од Изборниот законик предвидена е глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност за радиодифузерот или печатениот медиум и глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност на одговорниот уредник, кој нема да поднесе извештај за рекламниот простор искористен од секој учесник во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, најдоцна 15 дена по денот на завршувањето на изборната кампања предвидено во член 85-а од Изборниот законик. Од причина што прекршочни казни се предвидени само за радиодифузери и печатени медиуми, а не и електронските медиуми (електронските портали) кои исто така имаат обврска за доставување на наведениот извештај, ревизијата е на мислење дека е потребно доуредување на Изборниот законик со што и електронските медиуми (електронските портали) ќе бидат опфатни во делот на Казни и прекршочни одредби.

Други прашања

5.15. Системот на финансиско известување за време на изборна кампања е уреден со одредбите на член 84-б и 85 од Изборниот законик, согласно кои учесниците во изборниот процес имаат обврска во различен временски период од изборната кампања до надлежните институции ДИК, ДЗР, ДКСК, Собрание на РСМ,

Ревизорски тим:

Овластен државен ревизор 18

1. _____

2. _____

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

советот на општините и советот на Градот Скопје да доставуваат извештаи за остварени приходи од сите извори, примени донации, извештај со спецификација на трошоци и вкупен финансиски извештај. Со извршената анализа на искажаните податоци во извештаите утврдивме дека постои различно презентирање на исти податоци, од причина што пополнувањето на наведените извештаи го вршат лица кои не се доволно запознаени со обврските за известување, се доставуваат извештаи со сите податоци за приходите и расходите со кои се располага во моментот, а не оние што се бараат.

Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата констатира дека со Изборниот законик не е предвиден орган/институција надлежна за организирање и спроведување на обуки со цел запознавање на учесниците во изборната кампања за нивните обврски и начинот на презентирање на податоците, поради што е потребно доуредување на Изборниот законик во делот на одредување на орган за спроведување на обуки поврзани со обврските за финансиско известување, со што ќе се придонесе за подобрување на транспарентноста за навремено информирање на јавноста за финансирањето на изборната кампања.

5.16.Ревизијата укажува на потреба од номотехничко уредување на Изборниот законик поради тоа што одредени точки на одредени членови немаат следственост и во исто време во самите одредби на одредени членови има погрешно повикување.

5.17.Правната рамка со која се уредува начинот, условите и постапката за избор на претседател на РСМ, за избор на пратеници во Собранието на РСМ, за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места, се темели на Изборниот законик.

Со извршениот увид во наведените законски акти ревизијата констатира дека до периодот на известување од извршената ревизија истиот е повеќе пати менуван и дополнуван и не постои пречистен текст.

Ревизијата смета дека е потребно Собранието на Република Северна Македонија да ја задолжи Законодавно - правната комисија на Собранието на РСМ да утврди пречистен текст на Изборниот законик и истиот термилошки да го усогласи со уставот и со правниот систем.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 19

**ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК ЗА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021 ГОДИНА НА ОПШТИНА ДЕБРЦА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОБЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца			
Финансиски извештај за приходи и расходи			
			во 000 денари
Опис на позицијата	Образложение		
Приходи			
Донација во ствари и услуги од физички лица.	3.1.1.		39
Донација во ствари од правни лица	3.1.2.		190
Вкупно приходи за изборна кампања			229
Расходи			
Пропагандни материјали	3.2.1.		229
Вкупно расходи за изборна кампања			229
Вкупни приходи-вкупни расходи за изборна кампања			0

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 20

ДО

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
-за овластен државен ревизор

СКОПЈЕ

Предмет: Забелешки на Нацрт извештај

Примено: Pranuar më: 14.12.2022			
Орг. Един. Nj. org.	Број: Nr.	Прилог: Shtojcë:	Вредност: Vlera:
	13-288/9		12

Во врска со Нацрт извештајот на Овластениот државен ревизор за извршената ревизија на вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања, заедно со ревизија на усогласеност на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески Кандидат за градоначалник на Локални избори 2021 година на општина Дебрца, број 13-288/9, од 11.11.2022 година, Ви ги доставуваме следните забелешки на Нацрт извештајот и тоа:

Нашата забелешка се однесува на точка 3.1.1. од Нацрт извештајот каде се констатира "Учесникот на изборната кампања кај носител на платен промет нема отворено трансакциска сметка со назнака "за изборна кампања".

Сметаме дека со изјавата на волја заверена на нотар и поднесена до Централниот регистар и добивањето на образец-решение за упис на основање обезбеден е ЕДБ 4046021501802 и отворена трансакциската сметка за изборната кампања 210-0752718701-91, НЛБ Банка АД Скопје, а во согласност со член 71 став 3 од Изборниот законик според кој: "Обезбедувањето на ЕДБ и отворањето на трансакциска сметка за коалиција, политичка парија, група избирачи, односно лица кои имаат намера да се кандидираат, се уредува со договор за коалиција, односно изјава на волја заверена на нотар за политичка парија, група избирачи, односно лица кои имаат намера да се кандидираат".

Согласно Упатството за регистрација на учесниците во изборната кампања во функција на обезбедување на ЕДБ и трансакциска сметка за изборна кампања, донесено од Централен регистар и кое се користи за сите досегашни избори, во членот 10 се прави дистинкција меѓу отворање и активирање на сметка за изборна кампања, каде стои:

"Во полето Избор на банка во која се отвора првата сметка (точка 16 од ПО) се внесува називот на носителот на платен промет каде субјектот на упис отвара сметка.

Субјектот на упис по добивањето на решението за упис на основање од Централниот регистар на Република Македонија во рокот определен со закон ја известува надлежната изборна комисија за доделениот ЕДБ и бројот на трансакциската сметка.

Истовремено, овластеното лице за застапување на субјектот на упис е должен до носителот на платен промет каде е отворена сметката да достави заверен потпис (ЗП образец) заради активирање на истата".

Согласно Упатството за начинот и постапката за поднесување, прием и потврдување на кандидатските листи за локални избори, донесено од Државната изборна комисија, во член 20 став 1 алинеја 7 стои дека "кон листите за кандидати, поднесени од група избирачи се доставува Образец, Доказ за обезбеден ЕДБ, со назнака „за изборна

кампања" и отворена трансакциска сметка со назнака „за изборна кампања", во оригинал или копија заверена на нотар".

И додека во член 18 и 19 , во ставовите 2 , за политичките партии и коалициите наведено е дека доказ за тоа е потврдата од Централниот регистар за обезбеден ЕДБ (со назнака „за изборна кампања" и отворена трансакциска сметка), во членот 20 за група на избирачи тоа не е уредено, односно не е наведено дека се доставува доказ од банката каде е отворена трансакциската сметка, што упатува на тоа дека за група на избирачи тој доказ е самото решение за упис на основање. Ова дотолку повеќе, по добивањето на решението за упис ние и да сме сакале не сме можеле да активираме друга сметка и во друга банка.

Истото ова го ценеше и Општинската изборна комисија при потврдувањето на листата.

Проблемот настана кога со заверениот потпис на овластеното лице сакавме да ја активираме сметката. На три пати, со усни образложенија од банкарските службеници тоа не беше сторено (прво- бевме известени дека отворената сметка не може да се активира без Решение за потврдување на листата од страна на Општинската изборна комисија Дебрца, што е спротивно на член 71 став 2 и став 4 од Изборниот законик, второ- по потврдување на листата ни беше побаран документ за упис во регистарот на вистински сопственици, а по обезбедувањето потврда за упис во регистарот на вистински сопственици повторно бевме одбиени за активирање на сметката со усно образложение дека изминал рокот). Притоа, не ни беше дадено да поднесеме писмено барање, туку на сите пати усно бевме одбиени.

Поради ваквото непрофесионално постапување на Банката бевме оневозможени да ја активираме и користиме отворената трансакциска сметка, поради што бевме приморани изборната кампања да ја финансираме само од донации од физички и правни лица во вид на ствари и услуги, согласно член 83 од Изборниот законик.

Сакаме да потенцираме дека ист ваков проблем со Банката имаше и учесникот во изборите Група избирачи Димче Андрески, носител на листа за избор на членови на совет на општина за Локални избори 2021 година на општина Дебрца.

Други забелешки во однос на Нацрт извештајот немаме.

Со почит,

ГРУПА ИЗБИРАЧИ ЗОРАН НОГАЧЕСКИ

**Одговор
на забелешки на
Нацрт извештај на Овластениот државен ревизор**

На ден 14.12.2022 година добиени се забелешки на Нацрт извештајот за извршената ревизија на Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања, заедно со ревизија на усогласеност на сметката на Група избирачи Зоран Ногачески кандидат за Градоначалник за Локални избори 2021 година на Општина Дебрца од страна Зоран Ногачески – овластено лице, заведени во Државниот завод за ревизија под број 13-288/12.

Забелешките се разгледани од страна на Овластениот државен ревизор и констатирано е следното:

1. Забелешката на констатираната состојба **во точката 3.1.1.** која се однесува на тоа дека иако подносителот на листа нема отворено трансакциска сметка кај носител на платен промет, надлежната изборна комисија има донесено Решение¹ со кое се потврдува листата на кандидат за избор на градоначалник и се овозможува истиот да учествува во изборниот процес, **не се прифаќа**, поради тоа што истата претставува образложение за начинот и постапката за поднесување, прием и потврдување на кандидатските листи за локални избори, без да бидат доставени дополнителни докази, кои образложенија ревизијата ги имаше во предвид во текот на вршењето на ревизијата.

¹ Решение со кое се потврдува Листата на кандидат за избор на градоначалник на Општина Дебрца од “Група Избирачи Зоран Ногачески” број 11-75/1 од 12.09.2021 година

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 1
